Ч. 285 (11.535). Львів, вівторок 25. грудня 1928. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11–12 год. передполуднем. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: М.сячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 49-41. „ Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За панування на Тихому Океані.

Львів, 24. грудня 1928.

В „Прагер Прессе" з 20. ц. м. поміщена передова стаття проф. Альойза Музіля п. з. „Північна Америка на Тихому Океані", в якій в короткому нарисі змальована ціла великодержавна політика Злучених Держав, зокрема їх намагання опанувати всеціло Тихий Океан. Стаття проф. Музіля не лишена інтересу і для нашого громадянства, тому подаємо хід думок її автора.

Злучені Держави — каже проф. Музіль — при помочі відомої „доктрини Монро" (1823 р.) поширили свій господарський і політичний вплив на цілу Америку, а при помочі заснованої в 1889 р. Панамериканської Унії запевнили собі згоду на свою політику в Тихому Океані всіх інших американських держав. Від Аляски на півночі до рогу Кап на полудні — виняввши побережа Канади — стоїть нині кожний американський порт у Тихому Океані отвором для воєнної і торговельної фльоти Злучених Держав і може легко стати точкою опору й нападу.

Вже в 90-их роках мин. століття старалися Злуч. Держави створити для себе численні точки опору на тихоокеанських водах. Їх могутній промисл мусів дістати ширші ринки збуту, до чого надавався найкраще Китай. На Китай як базу своїх торговельних операцій звернули американці увагу ще в 1868 р. З того часу стали в Китаю працювати американські протестантські місіонері, що закладали там школи і всякі добродійні заведення й посилали абсольвентів своїх шкіл для доповнення освіти до Америки. Вони разом з вишколеними ними китайцями стали найліпшими піонірами не тільки господарського, але й політичного впливу Злучених Держав у Китаю.

Дальше оповідає проф. Музіль, як то американці поволи, але послідовно випирали з Китаю чимраз більше англійців і японців, що значно скорше шукали там звязків та опори для своїх господарських і політичних інтересів. Господарські впливи американців у Китаю, що постійно зростали, примусили їх оглядатися за новими точками опору на Тихому Океані, щоби з них слідити бачно китайський торговельний ринок і своїх суперників. Одною з найважніших таких точок стали Гавайські острови, що після довших терть між японцями й американцями проголосили себе в 1893 р. республикою, а вже в 1900 р. ухвалили свою злуку зі Злученими Державами. Всі ті акти ухвалювали вихованки американських місіонарських шкіл, хоч національна партія на Гавайських островах була і є донині противна тим актам і змагає до колишньої незалежности своєї країни. Та це змагання тепер тяжче осягнути, як колинебудь передше, бо Злуч. Держави, знаючи вагу тих островів для себе, забираються до будови в Гонолюлю великого воєнного порту.

Другу поважну базу Злучених Держав на Тихому Океані творять Филипинські острови зі столицею Манілею, здобуті у війні з Еспанією. Ці острови є найсильнішою американською господарською і воєнною базою на Китайському Морі. Позатим американці дістали після світової війни острів Ґуам (на полудні від ґрупи Маріян), за яким дуже побивалися японці, маючи у своєму володінні всі Маріяни. Острів Ґуам своїм положенням наче сотворений для сторожі в полудневому Океані. Вкінці при поділі островів Самоа дістали Злуч. Держави Тутуїлу і Манілу, які нині називаються американськими Самоами і є преважною стацією на морському шляху з Америки до Австралії.

Від отворення Панамського Каналу (1914) і світової війни вплив Зл. Держав на Тихому Океані зріс кольосально. Злуч. Держави випирають систематично всіх своїх суперників на морі, як виперли вже англійців і японців з Китаю. Нині Зл. Держави є без сумніву найбільшою морською державою, безконкуренційною потугою на Тихому Океані.

Перед новим етапом.

(Від нашого постійного кореспондента.)

Луцьк, 20. грудня 1928.

До революції національної політики на північно-західніх землях, за виключенням хіба в деякій мірі Холмщини, — не було. Не було й політиків. Були лише поодинокі більше чи менше свідомі українці просвітянського типу, себто типу емоціонального. Нишком прочитати українську книжку чи газету, пошептати, поспівати чи позітхати — було єдиною їхньою роботою. І не їхня в цьому вина — такі були умови життя, які залишали місце тільки для пасивної мрійливости та сентиментальности.

Прогреміла війна, за нею революція, а далі — знялася пожежа українського націон.-державного руху. Зявилася потреба в людях, звичайно — в людях іншого типу — волевого, ініціятивного, активного, будуючого й комбінаторського. Їх місце зайняли в першу чергу — вчорашні національні „уголнички" — емоціоналісти, в другу чергу — нові українці, з вчорашніх невідомих і малоросів, яких національна пожежа розбудила зі сну.

Старі націоналісти дивилися на новиків, як на великих грішників, що ще мають бути суджені й карані за довоєнні гріхи несвідомости, а щонайменше — як на українців другої категорії, неповноправних, не зовсім „чистих", негідних „прилягти на українськім лоні авраамовім". Словом, Савли ніколи не мали певности, що їх визнають за Павлів, хоч би вони мали й смерть за українство й „понесли павловий хрест" на національній Голгофі. Їм залишалася роля митарів, на яких з погордою дивилися чванливі, зарозумілі й тупі національні фарисеї, що вважали себе за „уголничків".

Ці фарисеї, що самі себе канонізували, ще й тепер вважають себе одиноко управненими діячами й керманичами національного життя. Хоча народ, який не любить фарисеїв і більше симпатій відчуває до митарів, давно вже залишив самовдоволених „уголничків".

А залишив їх не тільки за цю фарисейську гордість і зневажливе трактування „меншого брата", але також і за неактивність і нерозуміння потреб нового українського життя, яке відчуває велику потребу робітників.

Я вже доводив, що селянська мова північно-західніх земель стає субєктом національного руху, тісно звязаного з рухом господарським. Ідеольогічне-національні підстави життя — її все більше зглибить. Ґрунт для поширення національно-демократичної ідеольоґії збільшується.

Але активізація народнього життя вимагає скріпленої праці та діл. Останніми часами, треба признати, появилася активність та ініціятивність в народній праці серед немалої частини нашої інтелігенції. А це є незвичайно відрадним явищем. Треба тільки бажати, щоби ряди народніх робітників постійно зростали та щоби їх працю одушевляла світла ідея українського національно-демократичного обєднання, щоби всі їх діла та почини знаменувала дружність, гармонія за спільне велике хотіння і одна воля до великої цілі.

Дійсно останніми часами ця ідея почала проникати в маси, стаючи органічною складовою частиною життя. І внутрішній пульс цеї ідеї ми починаємо відчувати потрохи всюди, де помітне громадське життя.

Давні „уголнички" завжди були впертї й неохоче уступали своє місце новому життю. Своєю мертвою нерухомістю бажали б вони тепер витискати своє пятно над розбудженим націон.-демократичним життям.

І колиб це сталося, ідеї національно-демократичного обєднання на північно-західніх землях знов булаб заморожена й обезсилена.

Установчий орган Національного Обєднання повинен звернути на це явище на наших землях серіозну увагу, бо ми стоїмо перед гамлетівським: „Бути чи не бути".

В. Островський.

Вимовні цифри.

Деякі прибуткові позиції польського державного бюджету.

Для інформації наших читачів подаємо далі найцікавіші прибуткові позиції двох польських бюджетів. В обовязуючому тепер бюджеті (важнім від 1. IV. до 31. III. 1929 р.) стрічаємо між іншим такі прибуткові цифри: 1) від сірників 8,604.000 зол., з почти і телеграфів 44,457.497 зол., з державної льотерії 64,819.348 зол., з соли 95,010.000 зол., з комунікаційних засобів 147,885.000 зол., з тютюну 619,400.000 зол. і з **алькоголю 638,254.100 зол.** Отже з алькоголю має держава вдвоє стільки доходу, що з сірників, почт і телеграфів, соли і залізниць разом.

Польський бюджет на слідуючий господарсько-адміністраційний рік (від 1. IV. 1929 до 31. III. 1930 р.) передбачує дохід з алькоголю в сумі вже **670,425.770** зол. З того в розпродажі спирту на промислові цілі і на денатурованого спирту передбачується заледви 21,430.450 зол. доходу, а вся решта тобто 649,055.320 зол. або кругло 650 міліонів припадає на дохід з алькогольних напитків. Очевидно, що наповно зарує стільки прибутків тягнуть з алькоголю всякі шинкарі, ресгавратори та їм подібні торговці. Таким чином треба ствердити, що населення Польщі пропиває більше міліярда золотих річно. Колиж приняти, що в Польщі є скількість українців рівна тільки одній четвертині, то вийде, що український нарід видає на алькоголь коло 250 міліонів золотих річно. Цифра, як бачимо, імпонуюча.

Які з того внесовки? Треба нам старатися звести уживання алькоголю до мінімум, а заощаджені з того гроші обертати на необхідні та пекучі загально-народні потреби, а в першу чергу на „Рідну Школу".

На парляментарній арені.

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ.

Промова посла Сергія Хруцького на бюджетовій комісії в дні 18. грудня 1928 р. в часі дискусії над бюджетом Міністерства Освіти і Віроісповідань.

(Короткий зміст.)

Цим разом залишу на боці наші права до чисто української школи і представлю панам стан навчання наших дітей у польській школі, тому, що з урядової статистики виходить саме, що ні наші діти і з польської школи користають багато менше ніж діти польські. І так, відношення учнів народніх шкіл до дітей у шкільному віці виходило у східних воєвідствах в 1921 р. на 28 відс., у слідуючих роках 33, 40, 48 відс., себто іншими словами в 1924-25 році 52 відс. дітей остало анальфабетами. У південних воєвідствах, себто в Галичині, це відношення було 74, 76, 78, 83 відс., зате у воєвідствах центральних, де перед війною під цим оглядом були великі недостачі, стверджуємо швидкий поступ, бо від 48 відс. до 93. При цьому треба ще взяти під увагу, що колиб ми оклали відношення на основі цілком докладної статистики, то воно вийшло би для нас ще більше некорисно, тому, що наше населення переважно сільське, а народні школи находяться переважно по містах. Дальше офіціяльна статистика стверджує саме, що у південних воєвідствах діти польської групи є сильніше обхоплені школою ніж групи української. Нічого нема в цьому дивного, бо школи відкриваються головно у тих місцевостях, де густіше є польське населення.

Вигляди на будуче для нас також дуже сумні. Порівняймо чисельний стан лекційних кімнат з приростом дітей. Згідно з офіціяльною статистикою в 1935 році приріст учнів буде висловлюватися на Шлеську цифрою 325 на 100 нинішніх, у західніх воєвідствах цифрою 332, у центральних 697, у південних 754, у східних 1.918; що до воєвідств, то найменший приріст буде в Познанщині, бо 305, найбільший на Поліссі, бо 2.985. Щодо лекційних кімнат, то коли одну шкільну клясу візьмемо для 60 дітей, то у центральних воєвідствах будемо мати на 100 сьогоднішніх кляс на 75 більше запотребування в році 1935, у східніх воєвідствах це запотребування буде висловлене цифрою 161, у західніх 3, на Шлеську 28, в полудневих 63. У поліському воєвідстві треба буде добудувати 296 шкільних кімнат, у волинському 209. Іншими словами, маємо найбільший приріст дітей, потрібуючих школи, і найменші надії на відповідну скількість шкільних кімнат. Коли ще візьмемо під увагу те що говорив референт, про потребу нових податків на шкільні цілі, то прийдемо до пересвідчення, що стан анальфабетизму на наших землях за той час не поправиться, лише погіршає. Будемо хіба вегетувати серед темряви як потомі для упривілеєної національности.

Зі статистики бачимо також, що організаційний стан шкіл є найгірший у нас, бо у нас є найбільше однокласових шкіл. Щодо утраквістичних шкіл, то якось вийшло так, що у східніх воєвідствах ані одна польська дитина не вчиться по українськи. Утраквістичних шкіл є 410, польських 386, у південних воєвідствах українських шкіл 245, утраквістичних 436, польських 218. (Міп. Освіти п. Світальський: До південних зараховується також Краківське Воєвідство.) Ве... терміну, який є у статистиці. Так було в 1925 р., а від того часу хіба не посіршало.

Говорено нам тут, що ми виповідаємо війну. Навіщо це говорити, коли сам закон про утраквізм заключає в собі момент боротьби за школу, а коли не закони, то ці приписи Грабського, які Міністерство дальше підтримує, так, що його дух дальше покутує. (Між. Світальський: І дух п. Тугута). Пан Тугут сам казав нам, підчас ухвалювання того закону, що на Волині і Поліссі він може стати нам лише добродійством, але в Галичині дає населенню білий зброю в руки, щоби боронитися і що взагалі цілий закон буде залежати від доброї волі виконавців. Пан Доброуцький, як міністер Освіти не скасував розпорядків Грабського і найважнішим нашим закидом проти післятравневої влади є те, що вона не змінила цих розпорядків і не видала нових, які відповідали би законові.

Гальмується також наше приватне шкільництво, не даючи відповідних дозволів, перешкаджається культурній та освітній діяльности „Просвіт". З професійного шкільництва можемо користати лише в малому ступні, тому, що воно є звязане з промисловими осередками.

Переходячи до середнього шкільництва, українські середні школи є пасинками, а середніх дівочих установ взагалі нема. Щодо вищого шкільництва, то число 8 тисяч українського студентства не відповідає відсотково чисельній силі українського народу. Домагаємося урегулювати врешті справу українського університету. Переходячи до віроісповідної політики, треба підкреслити передовсім неурегульовану досі справу майна православної церкви внаслідком чого маємо до діла вічно з жалюгідними випадками. Справа православної церкви вимагає так само рішучого оздоровлення.

По широкому світі.

Німецький уряд висловив згоду на порозуміння щодо часткового виплачення довгу за марки, видані німецькою владою в Бельгії підчас окупації.

Гувер має намір притягнути в склад свого майбутнього кабінету відомого фінансового діяча та філянтропа Джуліюса Розенвальда.

Німецький уряд боронитиме в справі своїх воєнних відшкодувань репараційного плану Доза, отже зовсім відмінного погляду, ніж досі.

У Римі арештували бувш. міністра зах. справ Гольцмана за злочинства.

Здоровля англійського короля поправилось.

За масову ощадність.

Свято Ощадности в 1928 р.

Управа Т-ва „Ощадність" і Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові віднеслися в місяцях серпні, вересні і жовтні п. р. з закликами до громадянства **в справі відсвяткування „Дня Ощадности"** в дні 28. жовтня п. р. з тим, щоби протягом місяця листопада п. р. відбулися Свята Ощадности у всіх громадах нашого краю. Уладженням цих свят на провінції мали занятися Повітові Відділи Ощадности, до котрих були обовязані приступити в першу чергу повітові кооперативні централі.

Згідно з цим закликом **Львівський Відділ Ощадности на місто Львів** під проводом дир. Мирона Гаврисевича урядив цілий ряд викладів на тему ощадности.

І так в неділю, **дня 28. жовтня** п. р. відбулися слідуючі виклади: в Духовній Семинарії реферував дир. д-р Кость Левицький, в Т-ві „Українська Бесіда" — дир. Омелян Саєвич, в Союзі Українських Купців — п. Михайло Коренецький, в Міщанськім Братстві — проф. А. Березовський, в читальнях „Просвіти" в середмістю — о. Горчинський, на Личакові — дир. В. Чума, на жовківськім передмістю — о. сов. Ів. Туркевич, на Городецькім передмістю — д-р Карло Коберський, на Богданівці — проф. А. Березовський, на Замарстинові — п. А. Сербин, на Знесінні — п. Юліян Галдревич.

В неділю, дня **4. листопада** п. р. реферували про значіння ощадности д-р Бреча в Т-ві св. Йосафата та І. Кудрик в читальні „Просвіти" в Голоску Великім.

Дня **25. листопада** п. р. інж. Л. Сенейка мав виклад про „Ощадність" в Т-ві українських ремісників і промисловців „Зоря" у Львові.

Дня **2. грудня ц. р.** виголосив відчит в читальні „Просвіти" на Сигнівці проф І. Похмурський.

Всі згадані свята відбулися при поважній участи та загальним заінтересуванні громадян, а лише в декількох намічених Львівським Відділом Ощадности установах відложено заповіджені виклади з причин льокальної згл. технічної натури.

Далі відбулися Свята Ощадности **в усіх українських школах у Львові.**

Для підготовлення цего відбулася дня **21. жовтня ц. р. в Центробанку під проводом о. дир. Юліяна Дзеровича нарада в справі шкільних кас ощадности,** в котрій крім представників Т-ва Ощадність, Ревізійного Союза Українських Кооператив та Центробанку взяли участь також представники українських державних шкіл та шкіл „Рідної Школи" зі Львова і з провінції. По рефераті на цю тему, виголошенім представником Центробанку п. Кисілевським та переведеній дискусії, виготовлено тоді один спосіб ведення шкільних кас ощадности для всіх шкіл та вирішено відбути свята ощадности у всіх школах від дня 28. жовтня п. р. до кінця листопада п. р.

Згідно з тим рішенням пп. директори та професори відносних шкіл виголосили реферати про значіння ощадности у всіх школах у Львові, а крім того п. д-р Михайло Волошин виголосив дня 29. жовтня п. р. реферат в Торговельній школі Т-ва „Просвіта", а п. Маркіян Кисілевський дня 28. жовтня п. р. в дівочій гімназії і семинарії „Рідної Школи", дня 30. жовтня п. р. в гімназії СС. Василіянок, а дня 4. листопада п. р. в III. держ. дівочій семинарії.

Подаючи отсе звідомлення з відбутих свят ощадности у Львові, Управа Т-ва „Ощадність" у Львові звертається з **закликом до всіх Повітових Відділів Ощадности в краю,** щоби негайно прислали свої звіти на адресу Т-ва „Ощадність", Львів, Ринок ч. 10. І. пов., бо до цього часу ще не всі Повітові Відділи Ощадности предложили свої звіти з відбутого Свята Ощадности.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

З концертової салі.

ЮВИЛЕЙ МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ЛИСЕНКА.

Наш близький кінця рік готові найбутність назвати святочним роком в історії нашого музичного життя. На початку і на кінці цього року припали два великі ювилеї, звязані якнайтісніше з історією українського музикального Львова, а саме: 20-літні роковини смерти А. Вахнянина і 25-літні роковини істнування його живого памятника, ним самим виставленого — Муз. Т-ва ім. Лисенка разом з Вищим Музичним Інститутом. Два дні цього місяця, а саме суботу (15.) і неділю (16.) призначено на відсвяткування цих других великих роковин. В суботу в 7. год. вечером устроєно у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка концерт чільних елевів В. М. Інституту, а в неділю в 12. год. в полудне в салі міського театру симфонічний концерт оркестри тогож Т-ва зі співучастю мішаного хору „Львівського Бояна". Перейду тепер до подрібного опису кожного з обох концертів.

I

Програму суботнішнього концерту творили виступи елевів матірнього Інституту: пп. Н. Біленька і Р. Шухевич (кляси проф. Шухевича), пп. Т. Виницька і С. Хидиківна (кл. проф. Москвичева), пп. Д. Герасимовичівна і Д. Гординська (кл. дир. Барвінського) — за виїмкою одної представниці перемиської філії, п. М. Вишнивської (кл. проф. Божейківної).

Після короткої привітальної промови радн. Дрималика, в якій він кількома рисами представив історію Т-ва й Інституту, отворила концертову частину п. Біленька двома песнями Дебіссі: „Місячне сяйво" Дес-дур (з „Бергамаської сюїти") та „Арабеска" Ґ-дур. Ці 2 симпатичні мініятури — це твори ще молодого Дебіссі, що пише наразі хрустально-чистою тональністю і не вживає поки-що цілотонної скалі. Обі песи відіграно з тонким відчуттям казочного кольориту та справді французькою грацією.

Чергова точка — скрипочна соната Моцарта А-дур (ч. 305 по спису Кехля) (скрипка — п. Виницька; фортепян — п.

М. ВОЗНЯК.

9)

З романічних епізодів Панька Куліша.

(Продовження).

По Вашому дому Ви — небогаті панночки, Ви — рівня небогатим паничам. По Вашому-ж товариству Ви — великосвітні панни, і нема до Вас приступу чоловікові незначному, хоть би й найрозумнійшому. Хиба геній який з людей незначних був би Вам рівня, такий, що гордо державсь би й супротив вельможного панства. А де-ж вони у нас, тиї свободнії генії, коли пани всякого в свою громаду горнуть, до розкошів зучають і золотими кайданами руки кують? Де-ж знов і такі люде високого духу, которі-б змогли поставить себе високо перед Вашими очима мимо репутації, котору дає чоловікові все тее-ж легке і неглибокодушне панство? Де й тиї орли, що розпознали-б Вас серед великого світу, яко жертву в квітках на жертвеннику, і свободою духа свого визволили-б Вас із неволі? Вам нема ратунку в Вашій чудній долі, котора на первий погляд здається завидною, а хто гляне на Вас розумним серцем, у того заболить серце за Вашу долю. Ви ходите в золотому тумані, і обгорнули Вас кругом панські чари, і не знаєте Ви (да и не хочете знати), як од їх отверезитись. Ви зійшли на таку дорогу, по которій назад ніхто охотою не вертається, і вже Ваше кохання не те, що в простої хуторянки. Щасте Ви вбачаєте тілько в великому світі, або на великому просторі, щоб Вас люде знали, щоб було Вам чим перед людьми пишнитись. Тихого щастя, далеко од людей, серед маленької громади, Ви не шукаєте і не думаєте, щоб було на світі й таке щасте. Бо Вас прославили і возвеличили, не думаючи, що з того вийде. От погляньте в своє серце тим щирим поглядом, которим дивлюся я, люблячи Вас не на часину, а на всю Вашу жизнь. Порадьтесь самі з собою, якого-б чоловіка любили Ви, як Бога? Якому-б чоловікові корились би Ви з радостю? невже тому, хто має одно богатство? Ні, такого щиро Ви не полюбите! Ви тілько приневолите себе любити його за те, що за ним останетесь великосвітньою особою, і самі себе вмовлятимете, лукавлючи перед собою серцем, що він і сякий і такий, хороший і добрий, а може ще скажете — й розумний. Добре, вмовляйте самі себе і заспокоюйте свою душу до якогось часу. А настане той гіркий час, що покажеться Вам жених Ваш дитиною легкодушною, куклою на пружинах, і скаже Вам душа Ваша, що він не в силах Вами владіти і що Ви для його цяцька, а не подруга. Може й справді не можна Вам назад вернутись; може великий смуток одинокого дівоцтва жде Вас, як вернетесь; може вже всіх Ви од себе одіжнули великосвітньою своєю славою, да й самі озлили думати про смирену долю; може й справді униз остались тілько грецкосії да папіросники офіцери; може вже панські чари на віки Вас очарували, і нема в Вас нічого дорожшого над панство, і чи так, чи сяк, а треба Вам вийти у вельможество. Я не впиняю Вас, бо що-ж я Вам укажу на те місто? Тілько прошу Вас, не звичайте свого серця до панської комедії: не любите Ви щиро того панича, бо то дитина по душі, по розуму і до віку дитиною останеться. Я знаю, що в його добре серце, дуже добре, да пусте! Може ще Ви й нікого не любили так, як мати дитину. Тілько знайте, що серце колись попросить, потребує свого права. Розщитуйте-ж тепер, як вам у світі жити: чи марне гинуть, покинувши великий світ з його приманками і чарами; чи цвісти серед великого світу на забаву вельможній громаді; чи поставить себе на золотому ґрунті замужеством і оддаться на іграшку дитині по душі, дитині по розуму, дитині по характеру, а серцем голубить нищий духовний образ; чи, запанівши замужжем, завертітися на віки у веселостях да й занедбать усе те, що молодому серцю снилось. Щоб з Вами ні було, як би Ви ні вчинили своє діло жизні, благаю Вас — не кидайте мене; може я нераз стану Вам у великій пригоді, може Ваше серце доживе до такої туги, що розірваться йому прийдеться, як нікому буде щирої мови висповідати. Що Ви написали до мене, то нехай моє буде на віки. І знайте, що як би ввесь світ ворогом до Вас обернувся, то я один знайду силу в душі моїй стоять при Вас проти усього світу. Може тьма Вашу душу колись у богатстві обгорне; чи не буду я Вам присвічувать на темній дорозі? Може сиротою останетесь Ви серед свого роду і дому: чи не буду я Вам тоді рідним вірним братом? Хто знає, що буде!"

Останні три листи Куліша походять із жовтня, листопада й грудня 1858 р., значить, Куліш писав місяць за місяцем після довшої перерви, коли відбув кількамісячну мандрівку по західній Европі. Між іншим був у Швайцарії та згадав про неї в листі до Милорадовичівни як про її рідну країну, бо-ж її мати була французженка з Швайцарії. Її останні три листи до Милорадовичівни написав Куліш після того, як у листах до свого особистого секретаря Данила Каменецького, що на його руки приходили листи від Милорадовичівни до Куліша, він признав безцільність свого листування з халюжинською панночкою. І так 4. лютого 1858 р. ось що він писав у цій справі (даю переклад на українську мову): „Про лист, що його Галаган може Вам передати, згадайте й опісля так: **Виписки Галагана сховані до Вашого повороту.** Я не бачу пуття в цьому листуванні й радий я, що через свій відїзд маю добру нагоду перервати його. Не легко приневолити людей жити й ділати так, як бажав би. Не легко вивести низько ходячих по землі на поетичну висоту. Багато разів у житті доводилося мені вигукувати з Пушкіном,

Мне стыдно идолов своих!

(Продовження буде.)

р. Шухевич) була відіграна старанно і з класичним супокоєм, хоча здалося би в ній більше пластики та виразистости в динамічному тіюванні. Чейже і в сонатах не тратить Моцарт свойого драматичного нерву!

Три Шопенівські поеми: прелюдію Ц-моль, етюду Ц-моль оп. 10 („революцій-на") та баляду Г-моль відіграла п. Вишницька так кольоритно (темпо прелюд було лише за повільне), що такої інтерпретації не чується вже у польських піяністів, земляків композитора (прим. Слівінський). Маю враження, що тепер саме на нас, українців, приходить черга видавати в світ добрих шопеністів!

Скрипочний концерт А-моль Вівальдія (1668—1743) виконала п. Хидиківна (форт. достр — п. Гординська) зі строго переведеним динамічним тінюванням, як цього вимагає інструментальний стиль часів Баха й Гендля (характеристичні пянісімові „еха"). Можна вже з радістю ствердити, що і в нас відроджена старо-італійська скрипочна музика здобуває поволи, але певно щораз більше місця, випираючи потрохи з естради плитких Беріотів, Венявських та Сарасатів.

Після цеї точки слідувала павза, виповнена відчитанням привітних телеграм.

Три останні точки виповнили концертні твори на фортепян з орхестрою, заступленою 2-гим фортепяном. Наперід п. Р. Шухевич (2-ий фортепян — проф. Шухевич) виступив у „Симфонічних варіяціях" Ф с-моль Цезара Франка (відомих уже з кінцевого попису минулого шк. року). Цей твір, навіяний фільософічною контемпляцією, не без примішки релігійної містики, пригадує фільософічні писання Ернеста Гелльо. Його ніжне виконання свідчить про визначний талант слева та про тонке відчуття духа латинської культури в новітній музиці, вплеканого ним до його вчителем (порівн. Дебюссівську точку на вступі цього концерту).

Вкінці виступили дві представниці шойно з цим шкільним роком утвореного концертового курсу („Майстершуле") дир. Барвінського: пп. Герасимовичівна та Гординська, що вже записалися в нашій памяти своїм тріюмфальним виступом на вечері чеської форт. музики при кінці мин. шк. року. В обох їхніх точках партію 2-го фортепяну виконав дир. Барвінський. П-на Герасимовичівна відіграла 1-ший уступ концерту А-моль Шумана — тої полумяної поеми, написаної хіба пером з вірлиного крила, замоченим у жар сонця та филі моря! Так і відіграно цей твір. Не менше вірлиного лету показала п. Гординська в 1-шому уступі концерту Е-моль Шопена, де силою вирazу та ніжністю фіорітури просто дорівняла Любці Колессівній — свойому взорові!

На загал про цілість концерту можна сказати, що вся програма його представляла собою градаційну лінію, що гордо підходила в гору, від дрібної, кабінетної мініятуристики Дебюсі, через зворотний момент трьох Шопенівських точок п. Вишницької, аж до могутніх концертів романтичної школи.

Борис Кудрик.

(Докінчення буде.)

Ріжні вісти.

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ.

Справа українського університету.

В дискусії над бюджетом мін-ства освіти пос. Дібоа та Чапліньский (ППС) поставили внесення на підвищення суми, призначеної в бюджеті на організаційні ціли українських студій з 90 на 200 тисяч зол. Сума ця мала бути призначена на організацію українського університету у Львові.

Дня 21. грудня на засіданні соймової бюджетової комісії перед приступленням до голосування над бюджетом мініства освіти пос. **Мілена Рудницька** спротивилася повищому внесенню, як невідповідному українцям, тому, що ця сума смішно мала в порівнанні з 30 міліонами зол., які держава видає на польські університети. (Соціялістичні посли оправдувалися, що тут заходить непорозуміння між ППС і Українським Клюбом. Внескодавці розуміли своє внесення як принціпіяльне проклямування оснування українського університету у Львові, а по друге, як покриття видатків, спричинених першими організаційними кроками. В найближчім бюджеті малаб бути вставлена сума, що відповідала би цілости справи.)

ДИМІСІЯ МІН. МЕЙШТОВИЧА. — ЦАР МІНІСТРОМ СПРАВЕДЛИВОСТИ.

Президент Мосціцький приняв димісію міністра справедливости Мейштовича, а міністром справедливости іменував Ст. Царя, держ. підсекретаря в мін-стві справедливости. Новоіменований міністр Цар, після того, як зложив присягу на Замку й обняв урядування, в інтерв'ю з ред. „Польської Денникарської Інформації" сказав, що на становищі міністра справедливости продовжатиме працю, яку він вже два роки для уніфікації судівництва, що наступить 1. січня 1929.

ПРЕЗ. ЧЕРВІНСЬКИЙ І НАДПРОК. МАЛІНА УСТУПАЮТЬ?

Зачувати, що як увійде в життя декрет президента держави про устрій судівництва, наступлять деякі зміни в суд. магістратурі. В львівській апеляції уступить през. Червінський і надпрокуратор Маліна, тому, що скінчили 70-ий рік життя. Наслідником през. Червінського буде віцепрез. Вуйціцький, а наслідником надпрок. Маліни був би судия апел. сенату д-р Франке або апел. судия Шимонович.

РОМУНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ.

Ромунська палата перевела верифікацію посольських мандатів. 23-го грудня зложать у парляменті проєкт бюджету. По дводнeвій святочній перерві парлямент розглядатиме бюджет, а ухвалить його мабуть 31. грудня.

НЕ БУДЕ ПІДВИШКИ ЗАЛІЗН. ОПЛАТ.

Держ. залізнича рада заявилася проти всякої підвишки залізничих оплат.

ПРИСУД У ВІЙСЬКОВІМ ПРОЦЕСІ.

У Варшаві закінчився перед військовим судом процес за надужиття в Географічнім Інституті. Майора Омецького засудили на 4 роки вязниці та видалення з війська, пор. Солецького на 3 роки й видалення з війська, кап. Тарковського на півтора року і видалення з війська, ем. підполк. Маковського на півтора року вязниці, пор. Тана на півтора року. Іншим офіцерам присудили по кілька місяців вязниці.

ПІМСТА АЛЬЗАТСЬКОГО АВТОНОМІСТА.

38-літній альзатець Жорж Беноа застрілив тяжко з револьвера радника паризького суду, бувш. прокуратора в процесі альзатських автономістів у Кольмарі. Лікарі, що оперували Фашота, ствердили, що тенеса пробиті в 7 місцях. Заки перенесли Фашота до клініки, він сказав, що діставав з Альзації богато листів, у яких грозили йому смертю. Беноа, з переконання горячий прихильник автономії Альзації, постановив убити Фашота ще підчас процесу альзатських автономістів, бо вважав його співвинуватим нещастя своїх земляків. Найновіший урядовий бюлетен каже, що стан здоровля Фашота є вдоволяючий.

Автономія для Альзації.

Альзатські посли предложили палаті депутованих внесення на введення політичної автономії в Альзації. Згідно з цим внесенням політ. адміністрація тої провінції підлягала би безпосередньо президентові ради міністрів. Рівночасно повсталаби із заг. виборів нова інституція під назвою краєвої ради. В її руках будоб справжнє правління над Альзатською провінцією.

ДИМІСІЯ ТІТОНІЯ.

Предсідник італ. сенату зголосив димісію, мотивуючи, що по 44 роках праці вважає за обовязок зректися становища. Мусоліні хоче віддати Тітоніому інше визначне становище.

РОЗСТРІЛЯЛИ АФГАНСЬКОГО МІНІСТРА.

В Афгані йдуть далі бої між королівськими військами та повстанцями на шляху між Кабулем і Джагабадом. Повстанці полонили міністрів закордонних справ і скарбу. Міністра скарбу розстріляли, а міністра закорд. справ держать як закладника. Повстанці дістають підмоги й готовляться до наступу на Кабуль. Мають подостатком амуніції.

ПОЛОЖЕННЯ В АФҐАНІ ПОКРАЩАЛО.

Урядові війська здобули горбок Багабеді й ідуть на Кандамак і Джалабад. Падишахова мати, що втішається популярністю серед народу, літаком відлетіла до Кандамаку. Афганський уряд згодився, щоби англійські літаки перевезли англ. й індійські жінки й діти та діти, що є в англійськім посольстві в Кабулі, поза кордони Афгану.

ЗМОВА ПРОТИ КЕМАЛЯ БАШІ.

Турецька поліція викрила знову проти уряду Кемаля баші. В змову вмішані противники давніх урядів, члени бувш. султанських родин і бувші турецькі князі, що живуть на засланні в Сирії й в Єгипті. Арештували 14 людей, підозрілих, що приготовляли втечу вязням.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00, канадійський долар 8·81·50—8·82·00 чеська корона 0·26·33—0·26·66, австрійський шілінг 1·25·00—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, француський франк 0·34·50—0·34·75, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00 фунт штерлінгів 43·30·00—43·40·00, радянський червінець 26·50—27·00.

Золото: 90 корон 36·30·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·40·00, 20 німецьких марок 41·80·00—42·10·00, 10 російських рублів 6·64·000—47·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·69·00—0·70·00, 5 австрійських корон 3·60·00—3·65·00, австрійський фльорен 1·71·00—1·82·00, російський рубель 3·00·00—3·10·00, копійки за рубель 1·50·00—1·55·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 46·00—47·00, пшениця селянська 44·00—45·00 жито галицьке 34·75—35·75, ячмінь галицький броварняний 34·50—35·50, ячмінь на кашу 26·50—27·50, ячмінь пастівний 35·50—36·25 овес галицький 29·25—30·25, кукурудза румунська 44·00—44·50, бараболя промислова 4·75—5·00, фасоля біла 75·00—100·00, фасоля кольорова 50·00—55·00, фасоля краса 65·00—75·00 горох пів-Вікторія 45·00—55·00, горох пільний 37·00—39·00, бобик 32·75—33·75, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 38·00—39·00 сіно солодке красве прасоване 18·00—20·00, солома прасована 8·00—9·00, гречка 33·75—34·75, льон 72·00—74·00, дубіль синій 21·50—22·50, ріпак озимий 70·00—72·00, мука пшенична 65 прц. 72·00—73·00, мука житня 70 прц. 51·00—51·00, грисік кукурудзяний 69·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 23·50—24·00 отруби пшеничні 24·00—24·50, крупи гречані 63·50—76·50, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. **Петро Яросевич**, парох Звертова, помер по короткій і важкій недузі дня 22. грудня ц. р. в 54. році життя. Похорон відбудеться у Звертові дня 25. грудня ц. р. В. И П.

Театри.

Великий Міський Театр:

Кіна.

„Аполльо": „Буря"
„Лев": „Золота зізея" з Біллі Дов.
„Оаза": „Жінка і батіг".
„Палас": „Бабій".
„Фатаморгана" „Вежа кохання" Джон Берімор.

НОВИНКИ

— **Випозичальня книжок „Ізмарагд"** перенесена до нового льокалю при вул. **Косцюшки ч. 5, I. поверх**, відкрита кожного дня від 9—1 і 3—7. 1132 1-10

— **Розвязання Зїздів і „Лугів".** Дня 17. грудня ц. р. розвязано Повітовий Зїзд у Яворові, а дня 18-го грудня ц. р. розвязано Повітовий Зїзд у Жовкві. Обі Зїзди були скликані за запрошеннями. Дарма, що посол Лішинський переміняв в обох випадках Зїзди на посольські справоздавчі віча, не дозволено йому їх відбути. — Старосто в Борщеві розвязало дня 14-го ц. м. Т-во „Луг" у селі Волківці тому, що буцімто згадане товариство заправляло крісами, що підчас нарад у своїй домівці виставляло сторожі чи там висилало стежі, які мали слідити, чи хто небажаний не підходить до домівки, то-що. Управа місцевого „Лугу" впевняє, що все це звичайні вигадки.

— **Ріжні вістки.** На всесоюзній конференції СРСР у Батумі присвяченій питанням тропічного відсолня, оголосили грандіозний проект осушення кольхідської низини, що займає 200.000 гектарів на побережі Чорного Моря. Працю обчислено на 10 літ. — У Гельмонді (Голяндія) згоріла до тла велика фабрика мануфактури. — У Ню Йорку подарували м'ській бібліотеці старинний примірник Чотирьох Євангелій з 850 р. за панування Альфреда Великого. — В Опорто в помешканні одного робітника відкрили цілий склад зброї в бомбами. — Польська рекордистка на міжнародній Олімпіяді Г. Конопацька, що здобула премію за мет диском вийшла заміж за польського посла в Будапешті полк. Матушевського. — Статистика каже, що за минаючий рік вислали зі Спол. Держав 11.625 небажаних чужинців. — На льондонській площі вдарився літак, що зривався до лету, з автом і автобусом; кілька осіб небезпечно ранених.

— **Вільна посада ката.** Кілька днів тому помер мадярський кат Гольд, що виконував свою службу напротязі 40 літ. Міністерство справедливости дістало стирти прохань з кандидатурами на цю посаду. Між кандидатами є урядовці, старшини на пенсії, а також один з учасників „Союзу відродження Мадярщини". Цей останній аргументує своє прохання тим, що практика в „придушенні революційного духу в 1919—21 р. дає йому підставу сподіватись, що він є найкращим кандидатом на посаду ката".

— **Розмова з Марсом.** Доктор Робінсон вислав недавно з Англії телеграму на Марс, але не дістав відповіди. Тепер він звернувся до бразилійського уряду з проханням дозволити йому повторити свій досвід на території Бразилії. Уряд дав д-рові Робінсонові дозвіл покористуватися для розмови з Марсом своєю державною радіостацією.

— **Міністр фінансів у божевіллі.** Арештованого бувшого міністра фінансів Франції Кльоца перевезли з санаторії, де він лежав останніми днями, до дому божевільних при Френській вязниці. Міністра перевезли потайки задніми воротами, щоби оминути юрби цікавих, яка ждала перед санаторією. Кльоц дістав у домі божевільних окрему кімнату, але з арештантським режімом. Ніхто з рідні ні знайомих не може з ним бачитись. Вчора мали лікарі піддати його психіятричній експертизі.

— **Місто під покрівлею.** Син еспанського короля інфант дон Альфонсо виступив у пресі з „конкретним і фактичним проєктом": „Покрити Ню Йорк широкою покрівлею, освічувати місто удень і в ночі штучним світлом, скасувати авта, поставити хідники та вулиці на колесах" і — все. Життя американської столиці негайно від цього полекшає. Цей проект осліпив американців своєю грандіозністю. Їм приємно, що чужинець випередив їх в уяві і думає про красу їхнього міста. Форд, якому інфант переслав цей проєкт, назвав його „дуже розумний". Інфант дійшов до цієї ідеї від безладдя, що панує на ню йорських вулицях, від того, що в домах гаряче а на вулицях студено і що воздушна комунікація не розвяже „кризи вуличного руху". Еспанський інфант пропонує видати в Спол. Державах закон, який примусив би довести всі доми до однакової висоти; огрівати вулиці замісць домів, а під покрівлею розвісити величанські лямпіони з ультра-фіолетним промінням, такими корисними для здоровля. Останню перепону: вентиляцію мають розвязати інжинири. Якщо Ню Йорк скористає з цієї ідеї, то не є виключене, що десь в 2000 році всі столиці не бачитимуть неба.

— **Кінець собачих перегонів.** Паризький суд видав цікавий присуд у справі перегонів собак, які зорганізували недавно в Бульонь. Присуд виданий на домагання сусіда перегонового майдану, що жалується на „невпинне гавкання собак і нестерпний сморід". Міська рада передала цю частину землі в аренду товариству для „спортових змагань". Суд рішав справу принціпіяльно: чи перегони собак це спорт, чи торговельне підприємство в роді звіринця або цирку. Суд приняв таку формулу: „Спорт — це фізичні вправи, які мають на меті розвиток людських мязів і духових прикмет: енергії, витревалости, рішучости". Власникові „собачого підприємства" приказали перенести його на инше місце, пошкодованому сусідові заплатити 6000 франків за неприємности, а магістратові 3000 фр. за нарушення „точного змісту контракту".

— **Подружа на вульканї.** Останнім здобутком сучасного чудацтва були подружа на літаках. Їх практикували смілливі американці. Та тепер така смілливість починає вже ставати модою. Тому японці пробують тепер побити цей рекорд. Цими днями професор токійського університету і одна вчителька вийшли в товаристві будійських черців на шпиль вулькану Фузі-Яма. Шлюб відбувся у хвилині, коли сходяче сонце освітило гору.

Дописи.

ДОЛИНА. (Свято „Просвіти". — Ревізії.) На день 8 грудня 1928 було заповіджене свято „Просвіти" в Долині, що мало відбутися в домівці „Братської Хати". Своєчасне внесення прохання до староства по дозвіл ворожило гладкий хід свята. Велике здивування серед численної авдиторії викликала поява в останній хвилі державної поліції, яка зажадала предложення староству точного змісту всіх промов, декламацій і пісень, що мали бути продуковані на святі. До староства удалася негайно делєгація на чолі з д-ром Дерецом, яка повернула зі значним опізненням. Тому, що це мало місце в читальні „Просвіти", де були присутні майже самі члени читальні один з присутніх членів виділу, п. Осип Майхрович, хотів злагіднити піднесений настрій присутніх і почав відчитувати деякі повчаючі місця з календаря „Просвіти". Це не було по нутру присутнім функціонарям державної поліції, які продовжування читання заборонили. Тоді п. О. Майхрович зачав перечитувати деякі статті з „Нового Часу". Повторилася знова історія з читанням календаря. У відповідь на це залунали в салі народні пісні, чому поліція рівнож спротивилася й загрозила ригорозним поступованням. Аранжерам свята з трудом удалося успокоїти мущин, що означає не мало мякого успіху у відношенні до жіноцтва. Тільки розумній тактиці п. О. Майхровича треба завдячувати спокійне закінчення цілого інциденту, бо він спонукав присутніх до опущення салі, заповідаючи влаштування свята аж на другий день. І дійсно другого дня відбулось свято. Велика саля „Братської Хати" була битком набита, так, що публика щільно виповнила й сумежні кімнати і коритарі. Святочну промову виголосив д-р Дерещ, який влучно схарактеризував ролю просвітянської ідеї в культурному поступі українського народу та в його національному відродженні взагалі. З питомою українською ніжністю місцевий хор відтворив найтяжчі композиції українських пісень, з чому найбільшу заслугу має його диріґент п. Ярослав Гретчак. Рівнож декламації виголошено з патосом і з доброю інтерпретацією геніяльних думок нашого Кобзаря. По відспіванню національного гимну публика в святочному настрою спокійно розійшлася домів. — Другого дня після свята „Просвіти" в Долині, себ-то 10. грудня 1928, перевела місцева поліція ревізію в кооперативі „Сила", якої директором є п. Осип Майхрович. Шукали за зброєю й нелєгальною бібулою та забрали таку-то „революційну літературу": 1) Календар „Просвіти" з 1920 р., 2) Серед бур. 3) Брошуру Черкавського й Мудрого: „Програма УНДО" й „Наше відношення до Рад. України", 4—5) Розбудова Нації чч. 7—8 і 10—11. Дня 11. грудня 1928 явилися пост. Шиманьскі і Ґжещиньскі з постерунку Велдіж у Дмитра Петрівника, сина Івана, в Лоп'янці, з домаганням видати зброю. Дійсно Д. Петрівник був у посіданні старого, ні на що непридатного револьвера, якого добровільно віддав поліції. Опісля завела його поліція до помешкання війта Семка Коса, з яким Д. Петрівник не є в добрих відносинах, де в присутности Марії Кос і пост. Ґжещиньского ком. Шиманьскі заложив йому петлю та вдягував Д. Петрівника цілої пів години. Відтак сильно і тісно скував його й тим способом вдягував його знов годину. Слід зазначити що долинський лікар, якому відоме було джерело знаків, узнав нещасного Д. Петрівника нездібним до праці напротязі чотирьох днів. Дня 13. грудня 1928 поліц. агент Шиба перевів на залізничому двірці в Долині основну ревізію у студ. Ярослава Горбового, очевидно без приноровлення законом передбачених формальностей.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дмитро Цеплий, ем. скарбовий радник, помер 21. грудня 1928 р. в 67 році життя. Похорон відбудеся в неділю дня 23. грудня 1928, в 2. годині пополудня з дому при вулиці Пекарській ч. 52 на Личаківський цвинтар. В. В. П.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

З Союза Українських Адвокатів". Дня 26. грудня н. р. (середа) о год. 7. вечером відбудесь у салі „Української Бесіди" виклад дир. Д-ра Леся Кульчицького про право банкове та про акційні спілки. Просяться членів С. У. А. і Тов. Українських Правників о численну участь. Гостям раді — **Виділ С. У. А.** 1138 1—1

З нагоди смерти і похорон в бл. п. Марії Ратич † 15. XII. н. р.) в Тернополі, вдови по народнім учителю, був. упр. школи в Лісниках п. Бережани, замісць подяки Всч. Духовенству, Дякам, Хорогам, Братствам. Всім, що були помічю і розрадою в смутку і Тим, що так численно супровожали Покійну на місце вічного спочинку, складає вдячна жалобою вкрита рідня 50 зол., а се як даток по 10 зол. на відшкодовання „Просвіті", „Рідній Школі", „Політичним Вязням", „Вдовичо-сиротинському фондові по священиках" і на пресовий фонд. — **Рідня Ратичів.**

Виказ жертв на покриття шкід в Академічнім Домі у Львові. В дальшу чергу зложили: учениці V. класи гімназії С. С. Василіянок у Львові 20 золотих замісць дарунку на св. Миколая для пані Дашкевичевої; III. пластовий курінь ім. княгині Ярославни 12 золотих; учениці семинара С. С. Василіянок у Львові і школа вправ 91·10 зол.; громадяне села Битків 10 зол.; складка на іменинах п. Миколи Крідя в Свилові 6·50 зол. — В. П. Жертводавцем складає Комітет Академічного Дому щиру подяку. 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.